

Politierregistraties

Anton van Wijk

Bureau Beke, Verinorm

Nicole Brouwer

Bureau Beke

In opdracht van

Tijdelijke Onderzoekscommissie Georganiseerd Sadistisch Misbruik
van Minderjarigen (Commissie Hendriks)

21 december 2022

Aanleiding

Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw verschijnen, zowel in het buitenland als in Nederland, met enige regelmaat verhalen in de media over ernstige vormen van seksueel misbruik. De omschrijvingen daarvan variëren maar hebben vaak te maken met ‘rituelen’, ‘sadistisch’, ‘satanisch’ en ‘netwerken van pedoseksuelen’. Naar aanleiding van de uitzending van Argos in 2020 (*Glasscherven en duistere rituelen*), waarin een slachtoffer verhaalt over georganiseerd sadistisch misbruik van kinderen door een netwerk van daders, hebben Tweede Kamerleden aan de minister van Justitie en Veiligheid om een onderzoek gevraagd. Dat onderzoek acht het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie methodologisch niet haalbaar.¹ De minister heeft besloten om een commissie in te stellen, de Tijdelijke Onderzoekscommissie Georganiseerd Sadistisch Misbruik van Minderjarigen (Commissie Hendriks) om de beschikbare informatie over dit fenomeen in kaart te brengen.² Eén van de instanties die over informatie kan beschikken is de politie, waar slachtoffers melding kunnen maken en aangifte kunnen doen van seksueel misbruik.

Commissie Hendriks heeft aan Bureau Beke gevraagd het deelonderzoek *Politieregistraties* uit te voeren, een onderzoek naar georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen (GSMM). Hieronder wordt volgens de Commissie Hendriks verstaan: seksueel misbruik in georganiseerd verband, waarbij over een langere periode meerdere daders en meerdere minderjarige slachtoffers betrokken zijn en waarbij er sprake is van extreem geweld met rituele en/of satanische kenmerken.

Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen zijn bepaald:

1. Hoeveel meldingen of aangiften zijn er gedaan van georganiseerd sadistisch misbruik, met rituele en/of satanische kenmerken, van minderjarigen (GSMM) in de periode januari 2014 – november 2021?
2. Wat zijn de kenmerken van het delict/de delicten (o.a. wanneer plaatsgevonden, handelingen, duur, locaties)?
3. Wat zijn de kenmerken en achtergronden van de melders/aangevers/slachtoffers (leeftijd ten tijde van misbruik, hulpverlening)?

¹ Het [WODC heeft verschillende onderzoeksmethoden geëvalueerd](#) om tot een betrouwbare schatting van de omvang van georganiseerd sadistisch misbruik, alsmede kindermisbruik van andere aard te komen. Geen van de onderzoeksmethoden zou tot een betrouwbare en valide schatting leiden.

² Geraadpleegd via <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-justitie-en-veiligheid/organisatie/organogram/commissies-ministerie-van-jenv/commissie-hendriks>.

4. Wat zijn de kenmerken en achtergronden van de vermeende plegers (o.a. leeftijd, delictverleden, hoeveel daders)?
5. Wat er is gebeurd met de melding of aangifte (onderzoek gestart, sepot, vervolging)?

Onderzoeksmethoden

Voor dit deelonderzoek hebben we interviews gehouden met zedenrechercheurs en politieregistraties geanalyseerd. We lichten beide methoden nader toe.

Interviews

Bij wijze van start hebben we met drie ervaren zedenrechercheurs interviews gehouden.³ Het doel hiervan was om goede zoektermen te bepalen waarmee we in de politieregistraties konden zoeken (zie *Analyse politieregistraties*). Dat heeft een lange lijst met 48 mogelijk relevante zoektermen opgeleverd (zie *Bijlage 1*). Ook Commissie Hendriks heeft meegedacht over de termen. Daarnaast is de zedenrechercheurs gevraagd naar hun eigen ervaringen met zaken rond GSMM met rituele en/of satanische kenmerken. Geen van hen had daar echter ervaring mee. Na het onderzoek van de politieregistraties is gesproken met twee rechercheurs en een teamleider van een mensenhandelteam dat op dat moment een zaak van (vermoedelijk) GSMM in behandeling had. Zij zijn gevraagd naar hun ervaringen hieromtrent (slachtofferkenmerken, verdachten, opsporing).⁴

Analyse politieregistraties

Als eerste hebben we in het politieregistratiesysteem (BVH) gezocht naar zaken die onder de definitie vallen zoals die in het hoofdonderzoek wordt gehanteerd.⁵ De gehanteerde zoekperiode is van 1 januari 2014 tot en met 8 november 2021.⁶

De politie heeft geen aparte registratiemogelijkheid voor zaken van GSMM, maar gaat na onder welke delictsomschrijving de handelingen vallen (aanranding, seksueel misbruik van

³ Aan ons aanspreekpunt binnen de zedenpolitie is gevraagd om drie ervaren zedenrechercheurs te benaderen voor een interview.

⁴ Via het eigen netwerk is dit contact tot stand gekomen.

⁵ De onderzoekers hebben hiervoor toestemming gevraagd en gekregen van het College Procureurs Generaal en van de minister van Justitie en Veiligheid om, indien noodzakelijk, het systeem te raadplegen waar (lopende) rechercheonderzoeken in worden geregistreerd (Summ-IT).

⁶ BVH-gegevens worden doorgaans vijf jaar bewaard. Op ons verzoek heeft de politie een aantal jaar meer aan gegevens uit de archieven gehaald om de onderzoeksperiode langer te maken.

minderjarigen et cetera). We hebben aan de hand van de zoektermen in het systeem gezocht binnen de volgende registratiecategorieën voor zedendelicten⁷:

- 521 verkrachting
- 522 aanranding
- 523 overige zedenmisdrijven
- 525 pornografie
- 526 ontucht misbruik gezag
- 627 ontucht minderjarigen
- 529 overige meldingen zeden
- 5291 kinderporno
- 5292 kinderprostitutie
- 56 mensenhandel

De zoektocht heeft in de onderzoeksperiode veel zoekresultaten (hits) opgeleverd. We hebben de selectie van relevante zaken als volgt aanpakt:

1. In totaal zijn er op basis van de gebruikte zoektermen 9.186 hits naar voren gekomen. Dit zijn niet per se unieke zaken, omdat verschillende zoektermen in één zaak kunnen voorkomen. Er waren acht zoektermen met meer dan 100 hits. Van drie hiervan was het aantal hits net boven de 100 en is alles meegenomen. Van de overige vijf trefwoorden die meer dan 100 hits hebben opgeleverd is een willekeurige steekproef gedaan van 100. Ter illustratie: de zoekterm met de meeste hits (“groep”) leverde 6.334 hits op. Hieruit zijn dus 100 zaken getrokken. In *Bijlage 1* staat een overzicht van de zoektermen, het aantal hits en het aantal zaken dat we bij het onderzoek hebben betrokken.
2. In totaal hebben we na de eerste selectie 1.358 hits nader bekeken. We hebben aan de politie gevraagd om per hit een deel van het proces-verbaal te tonen waarin de betreffende zoekterm naar voren komt. Op basis van deze informatie is een eerste selectie gemaakt van de zaken die we in detail hebben geanalyseerd. Er zijn in deze fase veel zaken ‘afgevallen’ omdat de zoekterm geen betrekking had op GSMM. De zoekterm “glas” kwam bijvoorbeeld in een zaak voor als een kapotgefallen wijnglas. En de term “groep” sloeg bijvoorbeeld op een kind dat op de basisschool in groep 5 zat. Twee onderzoekers hebben onafhankelijk van elkaar deze eerste selectie gemaakt. Afwijkingen zijn onderling besproken. In een aantal gevallen leverde de beschrijving te weinig houvast op om een definitieve keuze te maken tussen wel of niet includeren. Deze twijfelgevallen hebben we daarom meegenomen voor de verdiepende analyses. Uiteindelijk bleven er 13 unieke zaken over.

⁷ Op ons verzoek heeft de politie ook de categorie ‘mensenhandel’ toegevoegd.

3. Deze 13 zaken zijn in de verdiepende analysefase betrokken. Van deze zaken is alle politie-informatie opgevraagd. Dat willen zeggen processen-verbaal van aangifte, verhoor van verdachten, technisch onderzoek et cetera. Zoals gezegd konden we ook uit het registratiesysteem informatie krijgen over (lopende) rechercheonderzoeken. Het doel van deze verdiepende fase was om vast te stellen of een zaak wel of niet aan de definitie voldoet van GSMM. Er zijn in deze fase tien zaken afgevallen. Ter illustratie van een afgevallen zaak: een 'voodoo-zaak' bleek te gaan over een Nigeriaanse jonge vrouw die in Nigeria was 'behekst'. Via Italië is zij naar Nederland gekomen en vervolgens in handen van mensenhandelaren terecht gekomen. Zij werd gedwongen in de prostitutie te werken. Deze fase heeft al met al geresulteerd in drie unieke zaken.
4. Van de drie overgebleven zaken is ter extra verdieping aanvullende documentatie opgevraagd. Daaruit bleek dat één zaak alsnog afviel omdat die niet voldeed aan de definitie van GSMM.
5. De twee unieke zaken van GSMM die uit de politieregistraties naar voren zijn gekomen zijn vervolgens geanalyseerd. Aangezien het om een zeer beperkt aantal zaken gaat, is kwantificering van de gegevens niet zinvol. Er zal om die reden een beschrijving worden gegeven van deze zaken, waarbij tot personen herleidbare informatie is geanonimiseerd.

Samengevat ziet de analyse van politieregistraties rond GSMM over de periode 1 januari 2014 – 8 november 2021 er als volgt uit:

	Aantal hits (unieke zaken)
Eerste inventarisatie politieregistratiesysteem (BVH)	9.186
Globale scan a.d.h.v. korte tekst proces-verbaal	1.358
Verdiepende fase	13
Extra verdieping	3
In het onderzoek betrokken	2

Overzichtstabel van het aantal onderzochte politieregistraties – Aan de hand van 48 zoektermen is in de database voor politieregistraties gezocht. Bij vijf zoektermen met meer dan 100 hits is een willekeurige streekproef van 100 getrokken. Na verdere analyse van overgebleven hits voldeden twee casussen aan de criteria voor dit onderzoek.

6. Uit een interview met een mensenhandelteam van de politie is ook nog een zaak van GSMM naar voren gekomen, die niet uit de registratiesearch is gebleken omdat het een recente zaak betreft die daarmee buiten de zoekperiode valt. Deze zaak is ook meegenomen in de geanonimiseerde casusbeschrijvingen. In totaal gaat het in dit deelonderzoek dus om drie cases van GSMM.

Resultaten

Hier bespreken we de resultaten van de analyse van zaken die de politie rond GSMM heeft geregistreerd, waaronder zaken met rituele en/of satanische kenmerken. Zoals gezegd zijn er uit de politieregistraties twee zaken gekomen die we in het onderzoek hebben betrokken. Daarvan volgt een beschrijving waarvan tot personen herleidbare informatie is veranderd zonder afbreuk te doen aan de strekking van hun verhaal. Concrete persoonskenmerken en achtergronden worden vanwege de mogelijke herleidbaarheid niet genoemd. Naast de twee zaken die in de politieregistraties zijn gevonden, zijn twee groepsinterviews gehouden met drie ervaren zedenrechercheurs en een politieteam (mensenhandel) dat momenteel een zaak van (vermoedelijk) GSMM in onderzoek heeft. Van deze laatste zaak is ook een geanonimiseerde casusbeschrijving gemaakt.⁸

Casuïstiek

Casus 1

Deze casus betreft een 38-jarige vrouw die stelt dat ze levenslang is misbruikt door haar familie. De vrouw heeft een dissociatieve identiteitsstoornis (DIS) met meerdere persoonlijkheden. Dit is niet officieel gediagnosticeerd, maar wordt wel onderschreven door haar psychiater. De vrouw is al een aantal jaar in therapie vanwege misbruik door haar opa en heeft haar therapeut (niet haar psychiater maar een andere behandelaar) tijdens de therapiesessies verteld over het rituele misbruik. Ze zou namelijk door haar vader zijn meegenomen naar een plek waar ritueel satanisch misbruik plaatsvond. Dit zou zijn geweest vanaf haar vijfde levensjaar en daarna jarenlang zijn doorgegaan. Ze zou zijn misbruikt door haar vader, haar opa, een buurman, een militair en een voorganger van de kerk. Ook zou ze geprostitueerd zijn. Het misbruik zou verder zijn gegaan dan alleen aanraken. Verder is er niks bekend over de aard van het misbruik, welke rituelen er bijvoorbeeld gebruikt zijn en waar het misbruik precies heeft plaatsgevonden, behalve dat het in verschillende steden zou zijn geweest.

Samen met haar therapeut heeft de vrouw contact gezocht met het zedenteam van de politie. Dit gaat telefonisch en de vrouw vindt het erg moeilijk om over de telefoon details te vertellen. Ook durft ze sommige dingen niet te vertellen omdat ze erg bang is. De vrouw heeft namelijk een deel van haar verhaal via e-mails verspreid. Vanwege deze e-mails wordt ze lastiggevallen en krijgt ze bezoek van mensen die zeggen dat ze hiermee moet stoppen. De therapeut geeft op een later moment aan dat het initiatief om naar de politie te gaan niet helemaal vanuit de vrouw zelf komt, maar dat zij onder druk wordt gezet door mensen

⁸ De zaaksofficier en de teamleider hebben de tekst vooraf gezien en akkoord gegeven voor opname in deze rapportage.

vanuit de kerk. Haar verhaal is via een kennis die haar e-mails had gekregen bij de kerk terechtgekomen.

Met de therapeut wordt besproken wat een informatief gesprek, aangifte en strafrechtelijk onderzoek inhouden. Hierbij wordt door de politie aangegeven dat het bewijstechnisch lastig is en dat de vrouw hierbij veel zelf zal moeten gaan vertellen. Daarnaast wordt aangegeven dat er vanuit de politie twijfels zijn over de juistheid van de verhalen van de vrouw. Deze twijfels worden herkend door de therapeut. Na het doen van de melding ziet de vrouw af van een informatief gesprek en verdere behandeling van de zaak. De reden die ze geeft is dat ze bang is om niet geloofd te worden.

Casus 2

In 2017 doet een vrouw van 39 jaar melding bij de politie van ritueel misbruik. Het misbruik begon op haar zesde en eindigde rond haar tiende. Ze krijgt in haar puberteit de eerste herinneringen aan het misbruik, omdat ze seksueel actief wordt. De herinneringen kwamen in de vorm van nachtmerries: flashbacks van wat ze had meegemaakt. Ze werd naar eigen zeggen in het begin misbruikt door haar buurman en buurvrouw en later sloot daar een groep mannen bij aan die haar ritueel misbruikten. Haar broer zou ook zijn misbruikt. Hij is dan twaalf jaar oud. Uit het informatieve gesprek en later de aangifte van de meldster komt het volgende naar voren.

Meldster

Het was in haar woorden een *“sekte-achtig iets vanuit het christelijke geloof”*. Op seksueel gebied gebeurde volgens de meldster *“alles wat maar kon”*, maar onduidelijk blijft wat er precies is gebeurd. Het misbruik vond plaats in de kelders van huizen die in het bezit waren en bleven van deze sekte.

In het huis was een kelder waar het rituele misbruik plaats vond. De meldster moest van haar buurman een engel spelen. Ze had een wit jurkje aan. Ze zegt dat het leek of haar buurman ‘godsdiensthallucinaties’ had. Haar buurman was heel fanatiek in het geloof. Als hij met haar seks zou hebben werd hij heilig verklaard, zo dacht hij volgens de meldster. Het ging voor de buurman vooral om een orgasme, bij haar. Haar benen werden vastgehouden. Haar buurman zat met zijn mond en handen aan haar vagina. Hij probeerde of ze een orgasme zou krijgen. Hij had vaginale seks met haar. Er werd gezegd dat de meldster een hoer was. Nadat haar buurman was klaargekomen, moest ze op handen en knieën zitten en misbruikten de anderen haar ook. Ze wilden volgens haar de engel zwanger maken. Er waren volgens de meldster ongeveer vier mannen en er waren ook vrouwen bij, in jurken en met kransen op hun hoofd. Het zijn bekenden van de buurman en buurvrouw. Haar broer was er volgens de meldster ook bij, maar ze zegt niets over eventueel misbruik van hem. Er waren

kaarsen en wierrook en er was volgens de meldster sprake van veel bloed en doeken waarmee het bloeden werd gestelpt. Dit ritueel heeft op haar tiende plaatsgevonden. In de jaren ervoor (vanaf haar zesde) heeft de buurman haar zelf een aantal keer seksueel betast, volgens de meldster bij wijze van voorbereiding van het ritueel. Ze heeft volgens het proces-verbaal een dagboekje uit die tijd bijgehouden, zodat ze precies kan vertellen wanneer er 'dingen zijn gebeurd'.

De meldster is op haar 24^e jaar in behandeling gegaan omdat ze sinds haar 18^e jaar herbelevingen aan het misbruik had. De herbelevingen waren eerst vaag, maar werden steeds duidelijker. Ze had relationele problemen en een eet- en angststoornis. Ze heeft haar ouders en haar broer (de andere melder) verteld wat er was gebeurd. Ze wil met het doen van aangifte bereiken dat er een onderzoek komt en haar buurvrouw het verhaal vertelt. Volgens de meldster zou buurvrouw tegen de moeder van de meldster hebben gezegd dat 'er van alles in de kelder was gebeurd'. Meldster wil dat haar buurman en buurvrouw straf krijgen en er niet mee weggkomen.

De zaak is volgens politie niet verjaard. De meldster heeft na het informatieve gesprek aangifte gedaan. De aangifte is na overleg met de officier van justitie en na aanvullende opsporingsactiviteiten niet naar de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) gestuurd, maar 'opgelegd'. Er gebeurt dan niets mee, tenzij er nieuwe ontwikkelingen zijn. De redenen, zo is te lezen in het journaal over deze zaak, zijn dat de incidenten die genoemd worden deels door hervonden herinneringen zijn gekomen. Daarnaast wijken de verklaringen van het incident in de kelder tussen broer en zus van elkaar af. De buurman en buurvrouw ontkennen en één getuige kan zich niets herinneren. Met deze feiten en omstandigheden krijgt het OM de zaak niet rond en heeft nader onderzoek geen zin. De meldster is erg teleurgesteld dat de zaak niet verder opgepakt wordt.

Melder

De melder zegt dat hij zich het misbruik van zijn buurman en buurvrouw pas sinds kort herinnert door de therapie die hij volgt. Daarin kwam naar voren dat (ook) hij is misbruikt en gedrogeerd. Het seksuele misbruik – hij is dan tien jaar – bestond uit het oraal bevredigen door zijn buurvrouw. Het zijn naar zijn zeggen flarden aan herinneringen: *“Het was een trancereis, een reis naar je onderbewuste. Terug naar de plek, naar die energie die er toen was”*, zegt hij. Hij is in therapie gegaan en in een herbeleving herkende hij zijn buurman en buurvrouw die bij het misbruik aanwezig waren. Er moeten meerdere mensen bij zijn geweest, maar die ziet hij niet in zijn herbeleving. In zijn herinneringen werd hij vastgebonden en met zijn armen op de rug gedraaid. Zijn zusje zit naakt op een bankje in de kelder.

Hij was vastgebonden, geslagen en gesneden in zijn arm voor bloed. Daar is geen litteken meer van te zien. Daarna werd hij oraal bevredigd door zijn buurvrouw. De volgende ochtend werd hij wakker op bed met rugpijn. Zijn zusje was ook in die kamer en werd toen ook wakker. Hij beseftte dat er wat gebeurd was, maar niet wat. Door een herbeleving weet hij dat hij een klap in zijn nek kreeg en dat hij snel verdoofd was. Het wordt niet duidelijk of dit plaatsvond voor, tijdens of na het ritueel met zijn zusje.

Toen volgde het ritueel: hij en zijn zusje waren een engel. Ze wilden zijn sperma inbrengen bij zijn zusje. Vanuit een herbeleving weet hij dat het drogeren als volgt ging: ze hielden een doek voor zijn gezicht en hij kreeg een klap op zijn hoofd. Hij zat op een stoel en er stonden twee mensen achter hem. Hij was in paniek en voelde een verdoofd gevoel van boven naar beneden gaan. Hij voelde zich rustig worden en was seksueel opgewonden. Er werd niet gesproken en hij rook een sterke wierrookgeur. Er was ook een vaag licht, net alsof zich iets over zijn ogen bevond. In therapie is wel naar voren gekomen dat er muziek was, maar daar had hij geen herinnering aan.

Uit de beschikbare politie-informatie blijkt dat de melder na het informatieve gesprek geen aangifte heeft gedaan. De melder wil blijkens latere mutaties geen aangifte doen, omdat hij (nog) weinig herinneringen heeft aan de situatie, de zaak nog niet verjaard is en hij nog therapie volgt. Het is mogelijk dat hij in een later stadium wel aangifte wil doen.

Casus 3

De medewerkers van het mensenhandelteam vertellen over een zaak die ze op dit moment in behandeling hebben.

Casus team mensenhandel

Deze casus betreft een vrouw van middelbare leeftijd die vertelt dat zij haar hele leven lang ritueel is misbruikt door een netwerk. Via familie kwam zij op jonge leeftijd in dit netwerk terecht. Ook nu nog zou zij worden misbruikt en zou het netwerk op de hoogte zijn van alles wat ze doet. De aangeefster heeft een dissociatieve stoornis, met daarnaast complexe PTSS en een kindertrauma. In haar familie komen verslaving en psychische problemen voor en ze is opgegroeid in een onveilige thuissituatie met vanaf jonge leeftijd de betrokkenheid van hulpverlening. Momenteel woont ze zelfstandig, maar staat ze nog wel onder behandeling.

Het netwerk waarin zij zou zijn misbruikt zou zowel nationaal als internationaal opereren, in wisselende samenstellingen. De mensen in het netwerk zouden satan aanbidden. Dit zouden ze onder andere doen door het offeren van kinderen en het uitvoeren van kruisigingen. Het misbruik vindt plaats op rituele feestdagen maar ook op andere dagen. Er zou een telefoon in haar brievenbus bezorgd zijn, via welke het netwerk contact met haar opneemt en laat

weten waar en wanneer ze verwacht wordt. De aangeefster werd geblinddoekt, waardoor ze niet precies wist waar ze was. Haar eigen telefoon moet ze thuislaten. Ze vertrekt dan over het algemeen rond middernacht en komt vroeg in de ochtend weer thuis. Op de locatie die wordt aangegeven op de prepaid telefoon wordt ze geblinddoekt en vervoerd naar een andere locatie. Eén keer is de blinddoek afgegaan en heeft de aangeefster gezien waar ze was. Ze omschreef die plek als een bos/grottenstelsel, maar helemaal duidelijk is het niet. Ze is niet de enige die op de locaties aanwezig is; ze hoort namelijk gekerm en geschreeuw van andere mensen. Er worden bij haar handelingen uitgevoerd, die ze zelf ook bij de andere mensen moet uitvoeren. Verdere details zoals bijvoorbeeld over de aard van de seksuele handelingen zijn niet bekend. Wel heeft ze aangegeven dat er voorwerpen in haar baarmoeder zouden zijn geplaatst. In de gesprekken met de politie is niet doorgevraagd op de aard van de seksuele handelingen, de specifieke locaties waar het misbruik zou hebben plaatsgevonden en wie precies het misbruik zouden hebben uitgevoerd.

Opvallend aan deze casus is dat deze zaak niet is behandeld door een zedenteam, maar door een team mensenhandel. De zaak is bij dit team binnengekomen omdat het in eerste instantie leek te gaan om seksuele uitbuiting van de aangeefster door haar familie. De hulpverlener van de aangeefster had contact met een hulpverlener van een GGZ-instelling, die vervolgens direct naar een lid van het team mensenhandel is gegaan. Uit het informatieve gesprek werd in eerste instantie niet duidelijk genoeg of er een indicatie zou zijn om de zaak door te verwijzen naar de zedenafdeling en is besloten om de zaak binnen mensenhandel op te pakken. Na het informatieve gesprek bleek dat de aangeefster aangifte wilde doen. Het team is vervolgens een onderzoek gestart om te kijken of er daadwerkelijk een telefoon bij haar huis wordt afgeleverd en zij in de nacht weg is gegaan. Dit bleek niet het geval. Ook is medisch onderzoek opgevraagd naar de vermeende voorwerpen in haar baarmoeder. Hieruit bleek dat er inderdaad een voorwerp in haar lichaam zat, maar dit voorwerp zat in haar vagina en niet in haar baarmoeder. Daarnaast is er digitaal en financieel onderzoek ingezet vanuit afdeling.

In deze casus is slechts een eerste deel van de aangifte opgenomen en is er nog geen gelegenheid geweest om dieper in te gaan op onderdelen van het verhaal en de aangeefster nader te bevragen. Veel onderdelen zijn daardoor niet duidelijk geworden. De aangeefster heeft zelf een terugtrekkende beweging gemaakt ten opzichte van de politie.

De aangeefster mailde een paar dagen voor de aangifte dat ze er toch vanaf wilde zien. De politie is toen naar de aangeefster toegegaan om het verhaal aan te horen en heeft haar verteld dat zij de waarde van aangifte wel inzagen. De aangeefster besloot toen om toch aangifte te gaan doen. Het eerste deel van de aangifte is dan ook opgenomen. Hierna lukte het de politie niet meer om direct contact met de aangeefster te krijgen. Uiteindelijk bleek via haar hulpverlening dat het niet goed met de aangeefster ging en dat zij een e-mail zou sturen. Dit heeft ze tot nu toe niet gedaan. De politie heeft geprobeerd een afspraak te

maken met de aangeefster om het hierover te hebben, maar ook hier heeft de aangeefster niet op gereageerd. De politie kan nu niet verder met het onderzoek en gaat de aangeefster een eindgesprek aan bieden.

Het team mensenhandel heeft tijdens het verhoren overlegd met de onderzoekspsychologen die aan het team verbonden zijn. Ook hebben ze er een collega bij betrokken die een zedenachtergrond heeft en ervaring heeft met het verhoren van kwetsbare verdachten. Dit hebben ze gedaan om te waken voor suggestiviteit en beïnvloeding. Na het informatieve gesprek is in overleg met een officier van justitie besloten om de LEBZ niet te consulteren. Dit omdat er op dat moment nog geen aangifte was. Vanwege het contact met de onderzoekspsycholoog, die is aangesloten bij de LEBZ, is uiteindelijk de nationale zedenportefeuille ook op de hoogte gesteld van deze zaak. Volgens het team zou mensenhandel ook een rol kunnen spelen in dit soort ritueel misbruikzaken omdat het volgens hen, mocht het waar zijn, een ultieme vorm is van slavernij en uitbuiting. Daarnaast doet het team mensenhandel op een andere manier onderzoek dan de zedenafdeling en zou dit volgens het team helpend kunnen zijn.

Interview zedenrechercheurs

De drie ervaren zedenrechercheurs die voor het onderzoek zijn geïnterviewd geven aan dat zij in hun loopbaan geen zaken zijn tegengekomen van GSMM met rituele en/of satanische elementen. Zij hebben wel ervaring met zaken waarin kinderen op gruwelijke wijze zijn misbruikt en soms daaraan overlijden. Zij noemen dergelijke zaken 'sadistisch'; het gaat om het pijnigen (martelen) van kinderen. Misbruik van minderjarigen kan in georganiseerd verband plaatsvinden⁹, maar de rechercheurs associëren die zaken niet met 'ritueel' misbruik (mannen met kappen, offeren van dieren, bloed drinken). Uiteraard vindt ook misbruik plaats in zogenoemde sekten. Uit die onderzoeken komen echter geen rituele aspecten naar voren.¹⁰

⁹ Een voorbeeld van georganiseerd kindermisbruik wordt in verband gebracht met transnationaal seksueel kindermisbruik; zie: Wolsink, J., Boer, H. de, Wijk, A. van, Swart, L. & Op 't Hoog (2022). *Grenzeloos!? Een verkennend onderzoek in relatie tot (veroordeelde) plegers van transnationaal seksueel kindermisbruik*. Arnhem, Bureau Beke.

¹⁰ Wijk, A., Bremmers, B., Hardeman, M., Appelman, T. & Ferwerda, H. (2013). *Het warme bad en de koude douche. Een onderzoek naar de aard van misstanden in nieuwe religieuze bewegingen met het oog op de toereikendheid van het instrumentarium voor recht en zorg*. Arnhem, Bureau Beke.

Wijk, A. van, Wijk, I. van, Esseveldt, J. & Krijnen K. (2021). Sekten in Nederland. Een beschrijvende analyse van meldingen bij het Meldpunt Sektesignaal en sociaalpsychologische verklaringen voor de misstanden. In: Ph. De Baets, J. Janssen, A. van Wijk & J. Braeckman (eds). *Sektarische bewegingen*. Cahier Politiestudies, 3. Antwerpen, Gompel&Svacina, p. 193-211.

Conclusies

Op verzoek van de Commissie Hendriks heeft Bureau Beke dit deelonderzoek naar politieregistraties uitgevoerd met betrekking tot georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen (GSMM).

We hebben voor dit onderzoek een breed net uitgeworpen door 48 relevante zoektermen door het politieregistratiesysteem te halen, op zoek naar zaken van GSMM, met specifieke aandacht voor rituele en/of satanische aspecten. De kans dat we zaken hebben gemist is natuurlijk aanwezig, maar die achten we door onze aanpak gering. Het is voorstelbaar dat als er nog zaken van GSMM zijn geregistreerd, die zaken buiten de steekproef zijn gevallen. Er zijn 1.358 registraties bekeken en er bleven twee zaken over die we nader hebben geanalyseerd en beschreven als geanonimiseerde cases. Verder is in een interview met een mensenhandelteam van de politie ook een zaak van GSMM besproken. Dat deze zaak niet uit de zoektocht in de registraties naar voren is gekomen heeft ermee te maken dat die buiten de zoekperiode viel.

Dit wil nadrukkelijk niet zeggen dat dit geringe aantal gevonden zaken de werkelijkheid reflecteert. Politieciijfers in het algemeen, maar zeker op het terrein van zedendelicten laten een onderrapportage zien, omdat slachtoffers niet altijd melding maken van het delict. Schuld- en schaamtegevoelens kunnen een reden zijn, maar ook dat de slachtoffers geen vertrouwen hebben in het opsporingsonderzoek of angst hebben voor de consequenties kan van invloed zijn op deze onderrapportage. Hoe groot het *dark number* is (in dit verband de niet-gemelde zaken rond GSMM), is op basis van dit deelonderzoek niet te zeggen.

Aangezien er slechts drie zaken in de analyse zijn betrokken, is het (wetenschappelijk) niet verantwoord om de onderzoeksvragen te beantwoorden. We hebben volstaan met een geanonimiseerde beschrijving van twee zaken, waar in totaal vier melders bij betrokken zijn.

Over de eerste van de twee gevonden zaken is te zeggen dat de meldster weliswaar de term 'satanisch misbruik' noemt, maar die niet onderbouwt met nadere gegevens. Mogelijk zou dit wel het geval zijn geweest als ze verder was gegaan in het 'politieproces' met een informatief gesprek en eventueel een aangifte. De meldster wil niet verder met een informatief gesprek/aangifte omdat ze denkt dat niemand haar gelooft, ook de politie niet. Overigens heeft haar omgeving erop aangedrongen contact te zoeken met de politie.

Bij de tweede zaak is wel een aantal satanische en rituele elementen herkenbaar van de omschrijving van GSMM (kelder, bloed, religieuze context, mannen/vrouwen). In de tweede zaak is sprake van twee slachtoffers die zich op volwassen leeftijd (door therapie/herbelevingen) het rituele misbruik herinneren. Beide verklaringen lopen op onderdelen uiteen. Ten tijde van het misbruik zijn ze kind. Zij wijzen uren aan als plegers.

De ene melder in deze zaak heeft het bij de politie bij een informatief gesprek gehouden en wilde geen aangifte doen. De andere melder heeft wel aangifte gedaan. In dergelijke zaken wordt de LEBZ ingeschakeld (de aanwezigheid van hervonden herinneringen kan een criterium zijn voor het consulteren van de LEBZ), maar de officier van justitie heeft besloten om de zaak op te leggen en niet door te sturen, omdat het OM de zaak bewijstechnisch niet rond zou krijgen.

In de derde (mensenhandel)zaak zitten eveneens duidelijk herkenbare rituele satanische elementen van GSMM, zoals het (inter)nationale netwerk, aanbidden van satan, offeren van kinderen en het uitvoeren van kruisigingen. Het verhaal bevat geen details over locaties, plegers en aard van de (rituele) handelingen. Bij de vrouw spelen allerlei (psychiatrische) problemen. Hiermee zeggen we echter niets over de causaliteit (problemen ↔ GSMM). Het politieonderzoek heeft niets opgeleverd en de meldster heeft uiteindelijk geen volledige aangifte gedaan. De LEBZ is om die reden niet geconsulteerd.

Uit de interviews met de politie blijkt enerzijds dat ervaren zedenrechercheurs geen ervaring hebben met zaken rond GSMM met rituele en/of satanische aspecten. Dat zou stroken met het geringe aantal zaken dat we hebben gevonden in de registraties. Wel hebben zij te maken gehad met zaken waarin bepaalde sadistische aspecten van GSMM herkenbaar zijn, zoals marteling. De zaak van het mensenhandelteam valt wel binnen de definitie (en buiten de onderzoeksperiode van de registratiesearch). Het is begrijpelijk dat deze zaak als eerste bij het mensenhandelteam terecht is gekomen (seksuele uitbuiting) en later is 'opgeschaald' met een zedenrechercheur en recherchepsycholoog toen bleek dat de zaak duidelijke 'zedenaspecten' kende. Zedenzaken moeten volgens de politie-instructies behandeld worden door gecertificeerde zedenrechercheurs.

Onderzoekers

Dr. mr. Anton van Wijk is criminoloog en was ten tijde van het onderzoek directeur van Bureau Beke. Thans is hij directeur van onderzoeksbureau Verinorm. Hij is als senioronderzoeker verbonden geweest aan de Politieacademie. Hij is aan de VU gepromoveerd op het onderwerp jeugdige zedendelinquenten: *Juvenile sex offenders and non-sex offenders; a comparative study*. Binnen het kantoor houdt hij zich onder meer bezig met onderzoek naar ernstige vormen van criminaliteit, slachtofferschap en de opsporing. Sinds ruim 20 jaar doet hij onderzoek naar zedengerelateerde problematiek. Over dat onderwerp zijn verschillende (inter)nationale publicaties van zijn hand verschenen. Hij heeft onder meer onderzoek gedaan voor de Commissie Samson.

Nicole Brouwer MSc is in 2020 afgestudeerd als psycholoog en criminoloog aan Universiteit Maastricht en Universiteit Leiden. Ter afronding van haar master Rechtspsychologie heeft ze onderzoek gedaan naar de invloed van cultuur op de bereidheid tot het geven van informatie in ooggetuigenverklaringen. Ter afronding van haar tweede master, Criminologie & Veiligheidsbeleid, heeft ze een planevaluatie naar de aanpak van criminele aanwas in de ondermijnende criminaliteit uitgevoerd. Bij Bureau Beke werkt ze aan onderzoeken met verschillende onderwerpen zoals de analyse van criminele netwerken en het casemanagement van slachtoffers van medische missers.

Bijlage 1 – Aantal hits naar zoektermen

Zoekterm	Aantal	Globale scan	Hoeveel blijven er over	Extra verdieping	Definitieve aantal zaken
Georganiseerd misbruik	0				
Seance	0				
Kruisigen	0				
Doden van dieren	0				
Babylichaam	0				
Levend begraven	0				
Bloeddrinken	0				
Macaber	0				
Elektroshocks	0				
Babylijk	0				
Mind-control	0				
Mindcontrol	0				
Verborgen plek	1	alles meenemen			
Kannibalisme	1	alles meenemen			
Mind control	1	alles meenemen			
Hersenspoeling	1	alles meenemen			
Satanisch	2	alles meenemen	1	1	
Ritueel misbruik	3	alles meenemen	2	1	1
Offeren	3	alles meenemen			
Gewaden	3	alles meenemen			
Sadisme	3	alles meenemen			
Altaar	6	alles meenemen			
Cult	6	alles meenemen			
Zwarte magie	7	alles meenemen			
Geheime plek	7	alles meenemen			
Glasscherven	7	alles meenemen			

Dissociatieve stoornis	9	alles meenemen			
Satan	11	alles meenemen			
Uitwerpselen	14	alles meenemen	1		
Martelen	15	alles meenemen			
Maskers	16	alles meenemen			
Heks	18	alles meenemen			
Kaars	20	alles meenemen			
Kruisen	26	alles meenemen			
Sekte	37	alles meenemen	5		
Trance	42	alles meenemen			
Paranoïa	44	alles meenemen			
Begraven	59	alles meenemen			
Duivel	79	alles meenemen			
Vastbinden	84	alles meenemen			
DIS	109	alles meenemen			
Ritueel	111	alles meenemen	1	1	1
Bizar	113	alles meenemen			
Voodoo	179	100 zaken random	2		
Abortus	334	100 zaken random			
Stoornis	489	100 zaken random			
Glas	992	100 zaken random			
Groep	6334	100 zaken random	1		
Totaal aantal voorkomens	9186	1.358	13	3	2